

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ ПЕДАГОГІЧНИХ НАУК УКРАЇНИ
МАРІУПОЛЬСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

**Інтернаціоналізація вищої освіти України
в умовах полікультурного світового простору:
стан, проблеми, перспективи**

МАТЕРІАЛИ ПІ МІЖНАРОДНОЇ НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ КОНФЕРЕНЦІИ

(Маріуполь, 18-19 квітня 2018 року)

**МАРІУПОЛЬ
МДУ
2018**

УДК 378.014.53(477)

ББК 74.48.я43

I-73

Відповідальні редактори: д.ф-м.н., проф. **М. Стріха**; чл.-кор. НАПН України, д.пед.н., проф. **О. Топузов**; **І. Стокоз**; чл.-кор. НАПН України, д.політ.н., проф. **К. Балабанов**

Члени редколегії: проф. **Х. Бакірдіз**; акад. НАН України, чл.-кор. НАПН України, д.соціол.н., проф. **В. Бакіров**; д.філол.н., проф. **О. Бондарева**; д.е.н., проф. **О. Булатова**; проф. **К. Іллюмінаті Поркарі**; проф. **В. Карайоргіс**; д.політ.н., проф. **С. Корнеа**; **О. Кочурін**; д.філос.н., с.н.с. **С. Курбатов**; акад. НАПН України, д.е.н., проф. **А. Мазаракі**; **Н. Оксенчук**; д.політ.н., проф. **І. Оніщенко**; д.філол.н., проф. **О. Павленко**; чл.-кор. НАПН України, д.філос.н., проф. **П. Саух**; к.ю.н. **М. Семенишин**; к.політ.н., проф. **М. Трофименко**; д.соціол.н., проф. **С. Щудло**.

Рекомендовано до друку Вченою радою
Маріупольського державного університету
(протокол № 9 від 28.03.2018)

УДК 378.014.53(477)

ББК 74.48.я43

I-73

Інтернаціоналізація вищої освіти України в умовах полікультурного світового простору: стан, проблеми, перспективи : матер. II міжнар. наук.-практ. конф., м. Маріуполь, 18-19 квітня 2018 р. – Маріуполь : МДУ, 2018. – 646 с.

Збірник містить тези доповідей учасників Міжнародної науково-практичної конференції «Інтернаціоналізація вищої освіти України в умовах полікультурного світового простору: стан, проблеми, перспективи», які різнобічно висвітлюють питання інтернаціоналізації вищої освіти; розглядаються фактори, що впливають на створення нових можливостей і підвищення доступності вищої освіти та забезпечення її якості; окремо приділено увагу проблемам нормативно-правового забезпечення розвитку міжнародного співробітництва в сфері вищої освіти України, академічній мобільності, розвитку лідерського потенціалу університетів і конкурентоспроможності сучасних вишів в умовах глобалізації; розглядаються проблеми підготовки вчителя Нової української школи. Видання адресоване науковцям, викладачам, здобувачам вищої освіти.

right documents concerning the implementation of academic mobility have been analyzed. The statistics on quantitative changes of the state of academic exchanges in Ukraine are presented.

Keywords: Association Agreement, Academic Mobility, Educational Process, Eurointegration.

УДК 378.014.543.3(477)

Волониць В. С., Шипік Н. Ф.

РЕАЛІЗАЦІЯ СТИПЕНДІАЛЬНИХ ПРОГРАМ ВИШЕГРАДСЬКОГО ФОНДУ ЯК СКЛАДОВА АКАДЕМІЧНОЇ МОБІЛЬНОСТІ УКРАЇНСЬКОЇ СТУДЕНТСЬКОЇ МОЛОДІ

У тезах розглядаються процеси реалізації стипендіальних програм Вишеградського фонду як складової академічної мобільності української студентської молоді. З'ясована українська складова міжнародної стипендіальної програми. Визначені основні етапи реалізації програми щодо підтримки академічної мобільності. Вказано, що подальша активізація зовнішньої студентської мобільності дозволить Україні як державі істотно поповнити бюджет освітньої галузі та підвищити рівень національної освітньої системи за рахунок вивчення іноземного досвіду, подолання відставання вітчизняної університетської науки, яке виникає через брак фінансування й відсутність сучасного обладнання.

Ключові слова: академічна мобільність, Вишеградський фонд, Вишеградська стипендіальна програма.

У сучасному світі освіта набуває рис міжнаціонального та транскордонного явища. Становлення міжнародного освітнього простору сприяло розвитку академічної мобільності вищої освіти в Україні. Вхідження України до цього процесу спонукало вітчизняних менеджерів від освіти шукати нові шляхи зближення з європейським досвідом організації освіти й законодавчо врегулювати визнання документів про освіту інших країн. Формування сучасного європейського суспільства знань потребує активізації мобільності студентської молоді та викладацького складу.

Відповідно до рекомендацій Болонської декларації, кожному студенту бажано семестр навчатися в якомусь іншому ЗВО, переважно іноземному [1]. Академічна мобільність збільшує можливості молодшої людини професійно самореалізуватися та підвищує якість трудових ресурсів національної економіки. Це соціальне явище налагоджує зв'язки між університетами, студентською молоддю, академічним середовищем, сприяє обміну інтелектуальним капіталом.

Провідні країни світу в останні роки особливу увагу приділяють міжнародній складовій національної освітньої політики та її впливу на міграційні процеси, розвиток ринку праці, торгівлю. В цьому процесі особлива роль належить ініціативам неурядових агенцій та міжнародних організацій за фінансової підтримки яких й реалізується студентська мобільність.

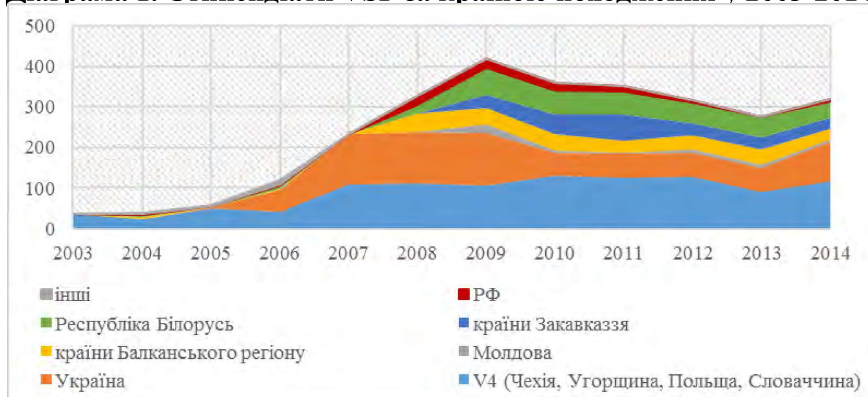
Однією з міжнародних студентських стипендіальних програм, яка користується популярністю серед української молоді, є Вишеградська стипендіальна програма (VSP). Це програма, створена Міжнародним фондом Вишеградської групи з метою сприяння академічному обміну шляхом надання фінансової підтримки студентам і вченим, які є громадянами країн V4 (Чехія, Угорщина, Польща, Словаччина) та громадянам іноземних держав, які бажають навчатися в країнах V4 [2].

На етапі впровадження стипендіальна програма Міжнародного Вишеградського фонду охоплювала лише претендентів з країн Вишеградської четвірки. На другий рік діяльності до неї приєднались Сербія, Республіка Білорусь та РФ. З 2005 року стипендіальна програма Вишеградського фонду була відкрита для аспірантів та молодих учених з України. З 2007 року у програмі мали змогу взяти участь уже й студенти після закінчення другого курсу у державних та приватних українських ЗВО [3].

Особливістю програми є самостійний вибір студентами та аспірантами університету для навчання в одній з Вишеградських країн. З цього ЗВО претенденту на стипендію необхідно отримати підтвердження, що його приймають на навчання. Наступним етапом є заповнення аплікаційних форм та надсилання всіх необхідних документів до комісії Вишеградського фонду для участі у конкурсі. Після проходження цієї процедури студент отримує кошти на навчання й окремо фонд фінансує навчання в університеті.

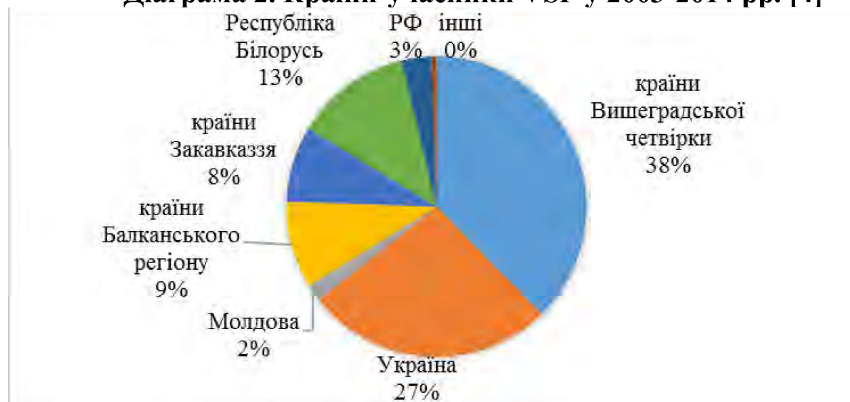
Зазначимо, що українська складова стипендіальної програми швидко зростала до 2007 р., коли становила майже 53% від загалу. 2006 рік став початковим для учасників з Молдови, а 2008 рік – для претендентів від чотирьох країн балканського регіону (Македонії, Боснії і Герцеговини, Албанії, Хорватії). Натомість частка українських стипендіатів знизилась у 2008 до 38%, а в 2010 р. – до 16%. У 2009 р. новими партнерами стали країни Закавказзя – Грузія, Вірменія та Азербайджан. З 2010 р. участь у стипендіальній програмі взяли представники від Чорногорії, а з 2012 р. - від Республіки Косово. Починаючи від 2012 р. відсоток українських претендентів відновив своє зростання, і в 2014 р. дорівнював 30 %.

Діаграма 1. Стипендіати VSP за країною походження у 2003-2014 рр.[4]

У цілому за 2003-2014 рр. за вишеградською стипендіальною програмою пройшло навчання понад 760 стипендіатів з України, що склало майже 27% від загальної чисельності. Більшим був лише відсоток студентів і молодих науковців з країн Вишеградської четвірки, що дорівнював 38%. Частка стипендіатів з країн Балканського регіону становила понад 9%, з Республіки Білорусь – близько 13%, з країн Закавказзя – 8% (у т.ч. 4% від Грузії та 2,5% з Вірменії), з РФ - 3%. Учасники решти країн не перевищують 0,5% від загалу.

Діаграма 2. Країни-учасники VSP у 2003-2014 рр. [4]

Таким чином реалізація в Україні стипендіальної програми Міжнародного Вишеградського фонду є важливою складовою української зовнішньої академічної мобільності яка стимулює формування державної освітньої політики. Подальша активізація зовнішньої студентської мобільності дозволить державі Україні істотно поповнити бюджет освітньої галузі та підвищити рівень національної освітньої системи за рахунок вивчення іноземного досвіду, подолання відставання вітчизняної університетської науки, яке виникає через брак фінансування й відсутність сучасного обладнання.

Список використаної літератури

1. Спільна декларація міністрів освіти Європи «Європейський простір у сфері вищої освіти» Болонья, 19 червня 1999 року. URL: http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/994_525 (дата звернення 25.03.2018).
2. Вишеградська стипендіальна програма. URL: <https://www.visegradfund.org/apply/mobilities/visegrad-scholarship/> (дата звернення 21.03.2018)
3. Річний звіт діяльності Міжнародного Вишеградського фонду за 2004, 2005, 2006, 2007 роки. URL: <https://www.visegradfund.org/archive/annual-reports/> (дата звернення: 21.03.2018).
4. Звіт діяльності Міжнародного Вишеградського фонду за 15 років діяльності. URL: <https://www.visegradfund.org/archive/annual-reports/> (дата звернення: 22.03.2018).

V. Volonyts, N. Shypik

IMPLEMENTATION OF THE SCHOLARSHIP PROGRAMS OF THE VISEGRAD FOUND AS THE PART OF ACADEMIC MOBILITY OF UKRAINIAN STUDENT YOUTH

The thesis examines the processes of implementing the scholarship programs of the Visegrad Fund as part of the academic mobility of Ukrainian students. The Ukrainian component of the international scholarship program has been clarified. The main stages of implementing the program to support academic mobility are identified. It is indicated that further activation of external student mobility will allow Ukraine to substantially increase the budget of the educational sector and level up the national educational system by studying foreign experience and overcoming the backwardness of the national university science, which arises due to lack of funding and the lack of modern equipment.

Keywords: academic mobility, Visegrad fund, Visegrad scholarship program.